

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Основні положення	6
1.1 Інноваційні технології у практичній взаємодії з дітьми.....	6
1.2. Особливості розвитку і виховання дітей дошкільного віку.....	7
1.3. Мета та завдання <i>НРТМ</i>	9
1.4. Набір знань і умінь за результатом опрацювання <i>НРТМ</i>	10
1.5. Організаційні умови засвоєння з <i>НРТМ</i>	11
1.6. Методичний супровід <i>НРТМ</i>	12
2. Навчально-розвивальні творчі модулі (<i>НРТМ</i>)	13
2.1. Модуль 1. Технологія «Народження оптимізму».....	13
2.2. Модуль 2. Технологія «У пошуку веселоців».....	16
2.3. Модуль 3. Технологія «Хочу спілкуватися».....	19
2.4. Модуль 4. Технологія «Пробудження натхнення».....	22
2.5. Модуль 5. Технологія «Утворення незнаного».....	25
3. Практична значущість засвоєння <i>НРТМ</i>	27
4. Підсумкові методичні рекомендації	28
5. Список задіяної літератури	28
6. Список рекомендованої літератури	30

Вступ

За умов сучасної методологічної трансформації процесу підготовки фахівців у закладах вищої педагогічної освіти на сьогодні набуває все більшу актуальність проблема ефективного використання навчального часу й раціональної організації пізнавальної діяльності студентів як в аудиторіях освітнього закладу, так само й поза ними, під час самостійної роботи або дистанційного навчання.

В аспекті перевірки педагогічної ефективності заведення у сферу підготовки студентів денної форми навчання за спеціальністю «Дошкільна освіта» (спец. 012) на засадах самостійної роботи, дистанційного навчання, наукового дискурсу чи-то навчальної практики ансамблю навчально-розвивальних творчих модулів, набуває значущості визначення категоріальної сутності поняття «навчально-розвивальний творчий модуль» в системі дошкілля.

Не вдаючись наразі у тонкощі структурної побудови системного комплексу навчально-розвивальних творчих модулів та їх змістовний сенс, наголосимо лише на їх суттєвих ознаках: 1) модуль – це є вихідна одиниця / сукупність яких-небудь специфічних вимірів або комбінацій [10, с. 778]; 2) навчання – це набуття знань та навичок [12, с. 43]; 3) розвиток визначається як процес, в результаті якого набуває значення зміна якості чого-небудь або кого-небудь [12, с.631]; 4) творчість – це є діяльність особистості, яка базується на сприйнятті елементів нового, незнамого й неусвідомленого раніше [13, с. 54]. Через те навчально-розвивальні творчі модулі доречно визнавати як такі педагогічні конструкти, що забезпечують *провадження системно-упорядкованих навчально-виховних процедур, що реалізують очікуваний педагогічний ефект, за результатом якого набувають значення певні зміни щодо результативного провадження освітнього процесу*. Іншими словами, ті або інші (допоміжні, супроводжувальні чи-то пояснювальні) змінні умовини провадження освітнього процесу можуть піднести ефективність виховного процесу у структурі дошкільної освіти і таким способом забезпечити підвищення рівня сформованості професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти на прогресивних засадах технологічного підходу.

З позиції педагогічної науки термін «модуль» [*module*] позначає навчальний компонент освітньої / навчальної програми [17, с. 97], частину навчального курсу [7, с. 4], функціональний вузол освітнього процесу [8, с. 123], змістовну одиницю певної освітньої тематики чи-то набір алгоритмічних дій, що є спрямованими на самонавчання із елементами самоконтролю якості сприйняття обумовленої порції теоретичного матеріалу і методу його застосування в практичних цілях [4, с. 112], дидактичні порції інформації з методичним супроводженням [18, с. 268] тощо.

Отже, навчальний модуль – це системний вид нормативних або самостійних занять у форматі сприйняття інноваційних знань, умінь та навичок за результатом активізації творчої (пошуково-пізнавальної) діяльності майбутніх педагогів галузі дошкільного виховання. Сутність модульного навчання полягає у тім, що студент покладається на самостійне опрацювання актуального для нього матеріалу, який має у своїй структурі масив професійної інформації та методичне супроводження щодо її практичного застосування у ході подальшої фахової діяльності.

У позначений траєкторії до найсуттєвіших вимог ефективного використання навчально-розвивальних модулів слід віднести умови, апробовані в інноваційних технологіях: зрозумілість, спрощеність, оновлюваність. Отже, навчальний модуль з педагогічної точки зору повинен бути не лише змістовно зрозумілим та компактним за обсягом, але й мобільно осучасненим згідно до запитів суспільства й розвитку системоутворюючих положень освітнянської парадигми.

Із наведених вище пояснень виходить, що навчально-розвивальний модуль є системним елементом освітнього процесу, побудованого на основі інноваційних технологій як таких новаторських і оригінальних нововведень у сфері навчання та виховання, які завбачують перехід освітньої системи у новітній формат [9, с. 122]. За бачення фахівців у сфері інноваційних освітніх технологій термін «інноваційне навчання» означає зорієнтовану на динамічні зміни в навколишньому середовищі навчальну діяльність, яка ґрунтується на оригінальних методиках щодо розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей та комунікативно-адаптивних можливостей особистості [3, с. 339]. У такий спосіб модульно-розвивальні засоби у дошкільному вихованні сприяють як збагаченню палітри прийомів педагогічної майстерності педагога, так і підвищенню його професійної компетентності.

Гіпотетичними результатами сприйняття майбутніми вихователями закладів дошкільної освіти навчально-розвивальних творчих модулів повинні стати наявні зрушення у їхньому сприйнятті процесу фахової підготовки:

- поглиблення особистісної мотивації до навчальної діяльності;
- формування необхідних навичок у відношенні самодисципліни;
- формування інтересу до провадження виховної діяльності;
- стимулювання бажання до самореалізації у творчій діяльності;
- удосконалення власної здатності до рефлексії та самооцінки;
- прояв активізації розвитку індивідуальних природних здібностей;
- підвищення рівня комунікативної і творчої компетентностей.

1. Основні положення

Традиційно за «основні положення» визнають певні узагальнюючі правила, що будуть застосовуватися при організації якогось процесу або оформленні якоїсь інноваційної пропозиції. З цих позицій надалі слід визначити ті основні умови, відповідно з якими стануть формуватися навчально-розвивальні творчі модулі (*НРТМ*). У наведеній методичній розробці серед основних умов матимуть розгляд проблеми, що пов'язані з: особливостями розвитку і виховання дітей дошкільного віку, метою та завданням складання *НРТМ*, перспективним набором знань і умінь, які повинні опанувати студенти за результатом вивчення *НРТМ*, організаційними засадами ознайомлення з *НРТМ* та методичним супроводом *НРТМ*.

1.1. Інноваційні технології у практичній взаємодії з дітьми

Зростаючі вимоги щодо професійної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти набувають свого логічного прояву і в частині взаємодії педагога із колективом невсидючих вихованців дошкільного навчального закладу. У цій площині випускники вищої педагогічної школи повинні бути спроможними адаптуватися в умовах закладу дошкільної освіти не стільки у відношенні до своїх колег, скільки у практичній взаємодії зі своїми вихованцями. За даного контексту особливого значення набуває методична проблема стосовно формування змісту та форм професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, і в т.ч. їх здатності до інноваційно-творчої фахової діяльності. У поданій площині інноваційна компетентність майбутніх вихователів дошкільних освітніх закладів є спорідненою з їх творчою компетентністю, що передбачає націленість вихователя на відтворення інноваційних технологій у реаліях закладу дошкільної освіти.

Важливість проблематики інноваційних технологій у практичній взаємодії з дітьми дошкільного віку пов'язана із перетвореннями у суспільному житті, згідно до яких дошкільники усе рідше перебувають у колі батьків, а більшість обов'язків щодо їх виховання і навчання перекладаються на вихователів закладів дошкільної освіти. Обмеженість родинного оточення у такому становищі має компенсуватися соціальним оточенням з боку однолітків і вихователів дошкільного закладу, коли практичні дії й стиль поведінки дорослої людини – вихователя стає для маленької людини – вихованця джерелом отримання первісного життєвого досвіду і взірцем для наслідування у перипетіях допоки не пізнаного життєвого простору. У такий спосіб плідний розвиток особистості дитини в сучасних умовах інноваційних змін потребує від вихователя співпадаючих підходів до виховання дошкільнят.

Означені вище проблеми об'єктивно передбачають трансформації в системі вищої педагогічної освіти у контексті корекції (збагачення) навчальних дисциплін професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти новими відомостями із сфери інноваційних освітніх технологій, а в т.ч. і тих інноваційних технологій, які є пов'язаним з практичною взаємодією із дітьми дошкільного віку в освітньому ланцюжку «вихователь-вихованці».

Таким чином, у якості кінцевої ремарки можна зауважити на тому, що зміст підготовки майбутніх вихователів до провадження ними інноваційних технологій у практичній взаємодії з дітьми дошкільного віку на початку і під час навчальних занять має бути спрямованим на формування у студентів знань, навичок і умінь за новітнім досвідом вітчизняної та світової освітньої практики.

1.2. Особливості розвитку і виховання дітей дошкільного віку

Однією із домінантних особливостей розвитку дітей дошкільного віку є той феномен, що, з одного боку, малюки бажають самостійно облаштувати власний простір у загальному соціумі, а, з іншого боку, у цій справі їм ще край не вистачає необхідних знань, умінь та навичок. І завдання вихователя має полягати у тім, аби побачити і зрозуміти те, як діти сприймають сучасні знання та як їх засвоюють, як вони спілкуються та як виявляють емоційну чутливість, щоби у потрібний момент допомогти їм або їх підтримати [5, с. 3-6].

Між тим на матрицю дитячих проблем накладаються і наявні особливості їх психологічного розвитку [6, с. 88-92], які виявляються у таких формулюваннях:

Дошкільники живуть виключно і єдино подіями сьогодення.

За спостереженнями фахівців діти у віці 3-6 років живуть виключно і єдино проблемами сьогодення та сьогочася. Вони повною мірою сконцентровані на тих подіях, що наразі трапляються «тут» і «зараз», але не здатні досягнути проблем, які можуть виникнути «десь» і «колись». Дошкільнята не прогнозують майбутнього, оскільки не мають життєвого досвіду, а тому й звернення дорослого до можливих подій «майбутнього» не скорегує «сьогоднішню» поведінку дитини.

Порада: в умовах взаємодії із дошкільниками стане за краще спілкуватися з ними не в режимі «майбутнього», а за реальними ситуаціями «сьогочася».

Дошкільники запам'ятовують не те, що потрібно, а те, що цікаво.

У дітей дошкільного віку переважаючу дію має мимовільна пам'ять, а отже вони запам'ятовують не те, що потрібно вихователю чи-то батькам, а тільки-но те, що цікаво їм самим. Саме через це на початку заняття є необхідним зацікавлення дітей у сприйнятті «цікавого» на противагу нормативно «необхідного».

Порада: надавайте дошкільникам не тільки, а скоріш, не стільки затребувані навчальною програмою настанови, а скільки цікаву для вихованців інформацію.

Дошкільники здебільшого керуються своїми почуттями.

Оскільки дитина керується у своїх вчинках та почуттях передусім емоціями, вона сприймає скоріше не об'єкти як такі, а оті переживання, які вона відчувала за умови зіткнення з такими об'єктами. Дошкільники у своєму спілкуванні говорять не «великі за обсягом» чи «малі за масою», а скоріше: «гарні» або «погані».

Порада: під час спілкування з дошкільниками надавайте перевагу якісним, а не кількісним ознакам подій чи-то явищ.

Дошкільники мають уявляти ті об'єкти, про які йдеться мова.

Через те, що дітей у період від 3 і до 6 років захоплюють зовнішні ознаки предметів, з якими вони мають справу, їм важко встановити структурну побудову таких предметів чи явищ. Отже, дошкільники можуть розв'язати завдання лишень тоді, коли вони наочно уявляють сам об'єкт або якусь подібну до нього копію.

Порада: не слід оперувати у взаємодії із дітьми узагальненими поняттями, а краще звертати їх увагу на реальні об'єкти довкілля.

Дошкільники люблять встановлені для усіх правила.

Оскільки діти дошкільного віку люблять правила і довіряють правилам, вони очікують певних запланованих дій чи-то вчинків з боку вихователя. У інший спосіб маємо відзначити, що коли діти звикли до якихось подій у освітньому просторі, вони будуть завше їх очікувати і стануть сумувати за їх відсутності.

Порада: під час проведення занять з дітьми не доречно змінювати правила і відмінити звичні для дітей та очікувані ними процедури.

Дошкільники надають перевагу рухливим діям.

За думкою фахівців дошкільники завжди надають перевагу не мисленневим, а руховим вправам. Такий шлях пізнання дійсності є цілком ефективним для дітей у контексті того, що у дітей сприйняття явищ і процесів відбувається не через осмислення причин їх виникнення, а завдяки практичним руховим діям, пов'язаних із їх сприйняттям та вивченням.

Порада: за умов проведення занять у колі дошкільнят доцільно розпочинати виховну процедуру не з нотацій, а з емоційної рухової діяльності.

Дошкільники постійно відволікаються на «особисті» справи.

Відколи дитина постійно розвивається і має швидко засвоїти чималий обсяг новітньої для неї інформації, будь-який допоки незнайомий предмет чи-то процес викликає у неї велику зацікавленість. У такий спосіб увага дитини буде щомиті «перемикатися» від одного явища (наприклад, навчально-виховного) та до іншого (скажімо, побутово-комунікативного).

Порада: у процесі спілкування з дітьми вихователь має час від часу «настроювати» дошкільників на тематичну «хвилю» проваджуваного заняття.

Підсумок: Особливості психологічного розвитку дитини у дошкільному віці вимагають нестандартного підходу до організації освітнього процесу у просторі дошкілля. І найсуттєвішою з цього погляду виглядає проблема залучення чи-то приєднання кожного окремого вихованця до загального освітнього процесу. Інакше кажучи, коли дошкільників приводять вранці до закладу дошкільної освіти, кожний із них у тій чи-то іншій мірі буває «проблемним» з точки зору невдоволення діями дорослої людини: батька, матері, бабусі та ін. При цьому таке невдоволення може бути пов'язаним з чим завгодно: манною кашею, тісним одягом, слизькою дорогою, тяжким ранцем, противним собакою, непривітним товаришем тощо. У цьому випадку перемкнути увагу дитини з «-» на «+» можна тільки через переорієнтацію її емоційного стану із «ображеного і засмученого» у «піднесений і веселий». Рекомендоване емоційне збудження (набуття стану підвищеної активності або інтенсивності дії) неодмінно сприятиме переведенню уваги дитини із власних проблем на проблеми, які мають бути розглянутими на заняттях групою дошкільнят.

1.3. Мета та завдання НРТМ

Навчально-розвивальні творчі модулі (*НРТМ*) складено в рамках навчальної дисципліни «Інноваційні технології в освіті» галузі знань 01 «Освіта / Педагогіка» спеціальності 012 «Дошкільна освіта», спеціалізації: вихователь дітей раннього та дошкільного віку, за освітньої програми «Дошкільна освіта та корекційна освіта», для студентів денної форми навчання на основі повної загальної середньої освіти, за набуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти на Факультеті дошкільної освіти Глухівського НПУ імені Олександра Довженка.

Предметом НРТМ є технології активізації емоційного стану дошкільників на початку занять та під час їх подальшого проведення.

Методологія НРТМ пов'язується з навчальними дисциплінами: педагогічна майстерність, педагогіка дошкільна, психологія дошкільна, інноваційні технології в освіті, професійний імідж вихователя ДНЗ, психологія дитячої творчості, основи образотворчого мистецтва, методи наукових досліджень, тобто тими навчальними дисциплінами, які містять у своїй структурі механізми педагогічних технологій та інструментарій для провадження новаторської освітньої діяльності.

Мета складання НРТМ полягає у підвищенні якості підготовки студентів в плані удосконалення професійної компетентності майбутніх вихователів закладів

дошкілля та набуття ними знань, умінь і навичок творчої взаємодії з вихованцями в умовах здійснення навчально-виховного процесу, а також підготовка студентів до сприйняття уже існуючих та створення й упровадження новітніх інноваційних технологій у роботі з дітьми дошкільного віку.

Основними завданнями НТРМ у відношенні студентської аудиторії мають стати такі програмні наміри:

- розвиток мотиваційного заохочення до інноваційної діяльності;
- набуття навичок самостійного опанування фахового матеріалу;
- отримання необхідних знань у сфері педагогічних творчих технологій;
- уміння розробляти корисні поради для майбутньої діяльності;
- здійснення аналізу і синтезу представлених викладачем розробок;
- усвідомлення сутності педагогічних інноваційних нововведень;
- формування умінь стосовно освітньої інноваційної діяльності;
- проведення самоконтролю особистих знань, умінь та навичок.

1.4. Набір знань і умінь за результатом опрацювання НРТМ

За фактичним опрацюванням майбутніми вихователями закладів дошкільної освіти *НРТМ*, вони у прогностному вимірі мають:

Знати:

- особливості розвитку і виховання дітей дошкільного віку;
- мету, завдання та організаційні засади формування *НРТМ*;
- принципи побудови модульної системи передачі інформації;
- змістовну сутність педагогічних творчих технологій;
- способи і техніки заохочення дітей до змістовної діяльності;
- різновиди прийомів з переорієнтації емоційного стану дітей;
- інструменти налагодження комунікацій з дошкільниками.

Уміти:

- самостійно опанувати позалекційний фаховий матеріал;
- продукувати корисні поради для майбутньої фахової діяльності;
- здійснювати аналіз і синтез представлених викладачами розробок;
- застосовувати у фаховій освітній діяльності творчі технології;
- заохочувати дошкільників до продуктивної творчої діяльності;
- керувати емоційним станом дітей упродовж різних видів діяльності;
- проводити самоконтроль особистих знань, умінь та навичок.

1.5. Організаційні умови засвоєння *НРТМ*

Організаційні умови опанування *НРТМ*, як і будь-якого іншого навчального матеріалу, у режимі самостійної роботи студентів потребують забезпечення трьох пов'язаних компонент: проектування методичних рекомендацій, визначення часу для їх засвоєння, проведення контролю опанованого матеріалу (табл. 1).

За тим самостійна робота студентів може здійснюватися як опосередковано, за допомоги методичних вказівок, так і в режимі безпосередньої або дистанційної взаємодії з викладачем. Ефективність організації самостійної роботи студентів та, як логічне продовження, ефективність їх самостійної навчальної діяльності багато у чому визначається методичним забезпеченням такої діяльності.

Домінантною метою самостійної педагогічної діяльності студентів має бути прояв творчого мислення, використання отриманих знань і фахового понятійного апарату, уміння синтезувати теоретичні настанови і практичні дії.

Таблиця 1

Організаційні умови засвоєння *НРТМ*

Назва і зміст <i>НРТМ</i>	Орієнтовна кількість годин	Вид навчальної діяльності	Формат контролю
Модуль 1. Технологія: «Народження оптимізму»	2	Самостійна робота студентів	Самоконтроль
Модуль 2. Технологія: «У пошуку веселощів»	2	Самостійна робота студентів	Самоконтроль
Модуль 3. Технологія: «Хочу спілкуватися»	2	Самостійна робота студентів	Самоконтроль
Модуль 4. Технологія: «Пробудження натхнення»	2	Самостійна робота студентів	Самоконтроль
Модуль 5. Технологія: «Утворення незнаного»	2	Самостійна робота студентів	Самоконтроль

Порада: розробник чи надавач методичних рекомендацій повинен розуміти певні труднощі, що можуть виникнути у студентів під час опрацювання тих чи-то інших навчально-розвивальних модулів (відсутність умінь: самостійно навчатися, трансформувати теоретичні рекомендації на можливі практичні дії, розширювати поданий методичний матеріал), а відтак самостійна робота студентів має вбачати здійснення методичного супроводу з боку фахового педагога.

1.6. Методичний супровід *НРТМ*

Оскільки організація самостійної роботи студентів вимагає управління цим процесом, методичний супровід заведення інноваційних технологій у навчальний процес слід розуміти як певну взаємодію студента й викладача, що є спрямованою на отримання кваліфікованої допомоги з боку педагога при використанні багажу професійних знань та життєвого досвіду такого студента. Між тим стимулювання самостійного творчого зростання майбутніх вихователів ЗДО може відбуватися і в режимі консультації, бесіди, он-лайн конференції тощо.

Самостійне набуття студентами умінь у сфері інноваційних технологій буде виявляти більшу ефективність за умовами, коли методичні рекомендації матимуть чітко означені атрибути (властивості, ознаки або характеристики) відносно усього комплексу навчального матеріалу і до його окремих тематичних частин. За умови поданої методичної розробки відокремлені навчально-розвивальні творчі модулі (*НРТМ*) є логічно пов'язаними, але за тим структурно автономними навчальними одиницями (табл. 2) зі своїми домінантними ознаками.

Таблиця 2

Мотиваційні характеристики *НРТМ*

Назва і зміст <i>НРТМ</i>	Домінантна ознака мотивації до творчості	Мета збуджувальної технології
Модуль 1. Технологія: «Народження оптимізму»	Оптимізм	Формування у дошкільників відчуття радості, бадьорості, впевненості у собі.
Модуль 2. Технологія: «У пошуку веселощів»	Веселість	Формування у дошкільників схильності до веселих розваг, жартів і забавок.
Модуль 3. Технологія: «Хочу спілкуватися»	Комунікативність	Формування у дошкільників готовності до спілкування та сприйняття інформацію.
Модуль 4. Технологія: «Пробудження натхнення»	Піднесеність	Формування у дошкільників стану натхнення, душевного підйому, захопленості.
Модуль 5. Технологія: «Утворення незнаного»	Креативність	Формування у дошкільників прагнення до генерування нових, оригінальних ідей.

У такий спосіб запропоновані навчально-розвивальні творчі модулі (*НРТМ*) не мають чітко окресленої змістовної послідовності, а тому за самостійної роботи студентів можуть опрацьовуватися у вільному режимі, не дотримуючись поданої черговості. Водночас на розсуд надавача методичних рекомендацій або набувачів методично-навчальних матеріалів, останні можуть коригуватися, осучаснюватися,